

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий інститут мистецтв

Кафедра методики викладання образотворчого і декоративно-прикладного
мистецтва та дизайну

**СИЛАБУС
ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
«Теорія та історія мистецтва в закладах освіти»**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Спеціальність А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Предметна спеціальність А4.12 Середня освіта (Мистецтво. Образотворче мистецтво)

Галузь знань А Освіта

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 6
від «15» січня 2026 р.

1. Загальна інформація	
Назва освітнього компонента	Теорія та історія мистецтва в закладах освіти
Викладач (-і)	Дяків Марія Володимирівна
Контактний телефон Викладача	+38 0679586553
Е-mail викладача	maria.dyakiv@pnu.edu.ua
Формат освітнього компонента	офлайн/онлайн
Обсяг освітнього компонента	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Четвер, 15.00-16.00
2. Анотація до освітнього компонента	
<p>Для усестороннього розвитку художника-педагога важливим є набуття знань із теорії та історії мистецтв, задля викладання мистецтва в закладах освіти. Освітнім компонентом передбачено вивчення основних видів мистецтва. Пропонується лекційний матеріал, який окреслює коло основних питань з розвитку мистецтва та його вплив на формування особистості учня. В результаті вивчення освітнього компонента студент володіє систематичністю знань про мистецтво, набуває досвід сприйняття та розуміння мистецтва в сукупності різновидів, формує систему художніх знань, розпрацьовує методологію навчання мистецтву. Освітній компонент сприяє набуттю майбутніми педагогами необхідних компетентностей, формуванню траєкторії розвитку вчителя образотворчого мистецтва.</p>	
3. Мета та цілі освітнього компонента	
<p><i>Метою</i> вивчення дисципліни є набуття необхідних знань та навик у вивченні питань про мистецтво, зокрема історичних процесів процесів розвитку, видового різноманіття, художніх особливостей мистецтва та філософських теорій про мистецтво.</p> <p><i>Основними цілями</i> вивчення дисципліни є формування у студентів здатності самостійно проводити аналіз виду мистецтва, класифікувати мистецтво, визначати характеристики та функції мистецтва певного періоду. Також передбачено виконання мистецького аналізу певного художнього явища, об'єкту чи предмету, в якому важливим є робота з джерелами. На практичних заняттях студенти здобувають навички роботи над теорією мистецтв, завдяки чому фіксується, ідентифікується художній твір або творчість митців згідно стилісового напрямку або періоду тощо. Вивчення освітнього компонента сприяє розумінню місця історичного досвіду в контексті розвитку мистецтва, важливого для культурно-духовних потреб суспільства. Окреслене коло питань сприятиме засвоєнню та набуттю професійних навик студентами, що навчаються за спеціальністю – А4.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво).</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>Інтегральна компетентність Здатність розв'язувати складні задачі або проблеми в галузі освіти, що передбачає здійснення інновацій та/або проведення педагогічних досліджень і характеризується невизначеністю умов.</p> <p>Загальні компетентності (ЗК) ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК4. Здатність виявляти та вирішувати проблеми у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним. ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) та приймати обґрунтовані рішення. ЗК7. Здатність здійснювати науково-педагогічні дослідження на засадах академічної</p>	

доброчесності, прогнозувати та презентувати їх результати.

Фахові компетентності спільні для всіх предметних спеціальностей (ФК)

ФК1. Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності.

ФК5. Здатність використовувати ефективні шляхи мотивації учнів до саморозвитку, спрямовувати їх на прогрес і формувати у них обґрунтовану позитивну самооцінку.

ФК 8. Здатність формувати в учнів культуру академічної доброчесності та дотримуватися її принципів у власній професійній діяльності.

Компетентності для предметної спеціальності А4.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво) (ПК)

ПК1. Здатність усвідомлювати проблеми становлення й розвитку класичного і сучасного образотворчого мистецтва та педагогічної теорії і практики його навчання.

ПК2. Здатність аналізувати, критично осмислювати, знаходити й розв'язувати протиріччя в художньо-творчих процесах та мистецько-освітніх явищах.

ПК4. Здатність глибоко розуміти сутність понять естетичного, образотворчого, психолого-мистецького та художньо-педагогічного тезаурусів.

Програмні результати навчання (РН), спільні для всіх предметних спеціальностей

РН4. Формулює наявні проблеми у сфері освітньої діяльності, демонструє навички їх критичного аналізу, генерує нові ідеї, аргументує можливі шляхи їх вирішення та критично оцінює їх спроможність.

РН5. Описує методiku розробки освітніх проєктів, пояснює зміст та призначення їх етапів, аналізує спроможність управління процесом їх впровадження, прогнозує очікувані результати.

РН6. Визначає і характеризує основні принципи, закони та методики науково-педагогічних досліджень; описує апарат науково-педагогічного дослідження, демонструє навички презентації результатів науково-педагогічного дослідження.

РН14. Демонструє дотримання культури академічної доброчесності у власній діяльності та демонструє вміння формувати її в учнів.

Програмні результати навчання для предметної спеціальності А4.12. Середня освіта (Образотворче мистецтво) (ПРН)

ПРН2. Орієнтується на художньо-естетичні цінності різних видів і жанрів класичного і сучасного образотворчого мистецтва.

ПРН3. Аналізує й узагальнює історичні віхи становлення й розвитку образотворчого мистецтва в його видовому, жанровому та стилістичному розмаїтті.

ПРН4. Знає і використовує термінологію образотворчого мистецтва в академічно-творчій, науково-дослідній та художньо-педагогічній діяльності.

ПРН8. Визначає актуальні мистецтвознавчі і художньо-педагогічні проблеми та використовує відповіді наукові методи їх розв'язання.

ПРН9. Знаходить, систематизує, аналізує й опрацьовує наявну навчальну і наукову інформацію з образотворчого мистецтва й споріднених галузей знань та створює наукові тексти мистецтвознавчого, художньо-дидактичного і мистецько-освітнього змісту державною й іноземною мовами.

ПРН14. Популяризує й збагачує скарбницю національної художньої культури та прогресивні методики і технології навчання образотворчого мистецтва.

5. Організація навчання

Обсяг освітнього компонента

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	20
Практична робота	10
Самостійна робота	60
Ознаки освітнього компонента	

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий
1	A4 «Середня освіта»	1	вибірковий

Тематика освітнього компонента

Тема	кількість год.		
	лекції	практичні заняття	сам. роб.
Тема 1. Поняття «мистецтво». Класифікація мистецтва. Характеристики мистецтва. Функції мистецтва. Виконання таблиць класифікацій мистецтва.	4		5
Тема 2. Теорії мистецтва та його філософське осмислення. Мистецтво та наука. Виконання наукового повідомлення.	2	2	5
Тема 3. Образотворче мистецтво – види, стилі, жанри. Розробка та виконання інноваційного завдання для роботи з учнями.	2	2	5
Тема 4. Особливості розвитку декоративно-прикладного мистецтва. Виконання наукового повідомлення.	2		5
Тема 5. Дизайн – історичне становлення нової формотворчості. Виконання реферату.	2	4	20
Тема 6. Сценічне мистецтво.	2		5
Тема 7. Екранні мистецтва. Виконання наукового повідомлення.	2	2	5
Тема 8. Хореографічне мистецтво.	2		5
Тема 9. Література як форма усної та писемної творчості.	2		5

6. Система оцінювання освітнього компонента

Загальна система оцінювання освітнього компонента	Структура розподілу балів передбачає:		
	<ul style="list-style-type: none"> - конспектування лекцій та опрацювання літератури 5 балів; - виконання трьох доповідей – по 10 балів кожна (в сукупності – 30 балів); - виконання реферату – 10 балів; - виконання практичної роботи – 10 балів; - виконання самостійної роботи – збір матеріалу, опрацювання літератури до практичних та лекційних занять 25 балів; - проходження тестувань – 10 балів; - проходження контрольної роботи – 10 балів. 		
Шкали оцінювання			
	Університетська	Національна	Шкала ECTS
	90 – 100	5	Відмінно
	80 – 89	4	Добре
	70 – 79		
	60 – 69	3	Задовільно
	50 – 59		

		26 – 49	2	Незадовільно (з можливістю повторного складання)	<i>FX</i>
		1 – 25	0	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	<i>F</i>
Вимоги до письмових робіт	<p>Виконання письмової роботи передбачає дотримання вимог виконання, написання та термінів подачі письмових завдань запланованих для освітнього компоненту:</p> <p>Реферат - вид письмової роботи, який виконується студентом під керівництвом викладача та направлений на розкриття теми, що вимагає: виявлення розуміння сутності понять і термінів; вміння структурувати основні принципи та методи дослідження; знання теоретичних засад, завдань, методів.</p> <p>Доповідь – наукове повідомлення, яке виконується студентом для розкриття предмету дослідження, для якого проводить збір матеріалу, застосовує методи наукового дослідження, аналізує художні та педагогічні характеристики тощо.</p> <p>Тестування – розроблені згідно предмету освітнього компоненту завдання для контролю знань та засвоєння вивченого матеріалу.</p> <p>Контрольна робота – форма визначення оперативної інформації про рівень засвоєння теоретичних знань і практичних навичок.</p> <p>Оцінювання письмових робіт проводиться згідно шкали оцінювання:</p> <p>А (відмінно) - виконання завдання згідно тематики та поставлених вимог з дотриманням ґрунтовного аналізу досліджуваної проблематики та виявленням авторських умовиводів, гіпотез, припущень тощо - 5 (відмінно) - 90-100 балів;</p> <p>В (дуже добре) – виконання завдання вище середнього рівня із незначними помилками - 4 (дуже добре) - 80-89 балів;</p> <p>С (добре) – виконання завдання із значною кількістю помилок але з достатнім рівнем якості роботи в цілому - 4 (добре) - 65-79;</p> <p>Д (задовільно) – виконане завдання частково відповідає поставленим вимогам та немає авторського рішення - 3 (задовільно) – 55-64;</p> <p>Е (достатньо) – виконане завдання умовне, не опрацьовані головні вимоги, є реплікою чужих робіт - 3 (достатньо) - 50-54;</p> <p>FX (незадовільно) – не виконано основні вимоги до роботи, потребує доопрацювання на всіх етапах - 2 (незадовільно) - 35-49;</p> <p>F (неприйнятно) – завдання на початковому етапі, найнижча якість виконання - 2 (неприйнятно) - 1-34.</p>				
Практичні заняття	<p>Практичні завдання пов'язані з лекційним матеріалом та дозволяють розпрацьовувати авторські ідеї, умовиводи, наукові поняття. Практичні заняття – це підготовка до виконання письмових робіт (реферат, доповіді, анкетування-опитування): вибір теми, з'ясування етапів роботи, розробка методології виконання, розробка плану, виконання конкретних завдань тощо.</p> <p>Практичні роботи оцінюються за результатом виконаних завдань і відповідають загальній шкалі оцінювання та її рівням.</p>				
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Виконання 50 % завдань.</p> <p>Виконання контрольної, тестових робіт та поточних завдань.</p>				
Підсумковий контроль	<p>Форма контролю – залік;</p> <p>Форма здачі – письмова, виконання завдань.</p> <p>Підсумковий контроль у вигляді заліку проводиться у формі виконання письмових завдань. Залік оцінюється згідно шкали</p>				

оцінювання з урахуванням рівня підготовки студента, його володіння матеріалом, рівню виконаних завдань, вмінням презентувати результати вивчення освітнього компоненту.

7. Політика освітнього компонента

1. Викладання курсу та взаємодія із здобувачем вищої освіти ґрунтуються на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників: Кодекс честі Карпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Карпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагіату в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням

<https://cnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>

2. Пропуски занять відпрацьовуються. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.). <https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf>

3. Порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» введеного в дію наказом ректора № 447 від 24 липня 2015 р.; із внесеними змінами наказом ректора № 417 від 03 липня 2023 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozgenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf

4. Неформальна освіта зараховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Основна література:

1. Арнольд Д. Коротка книжка про мистецтво / перек. Світлана Орлова. Харків: Фабула, 2021. 192 с.
2. Бабунич Ю. Модернізм і пошуки нових принципів формотворення в українському живописі кінця XIX – першої третини XX ст. / Ю. Бабунич. Вісник ЛНАМ. Вип. 26., 2015. С. 128 – 141.
3. Білозуб Л.М. Історія мистецтв: навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Дизайн» освітньо-професійної програми «Графічний дизайн». Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2019. 148 с.
4. Велика ілюстрована енциклопедія історії мистецтв / Пер. з англійської. Київ: Махаон-Україна, 2008. 512 с.: іл.
5. Демідко О. Історія образотворчого мистецтва та архітектури. Київ: Ліра-К, 2021. 182 с.
6. Коляда І. Казимир Малевич. Київ: Фоліо, 2018. 128 с.
7. Нариси з історії образотворчого мистецтва України XX ст. /ПСМ АМУ; Ред. – упоряд. О. О. Авраменко; Редкол.: В. Д. Сидоренко (голова), О. О. Авраменко, В. Я. Даниленко та ін.: У 2 кн. – К.: Інтертехнологія, 2006. Кн. 2. 656 с.: іл.
8. Панфілова О.Г., Рублевська Н.В., Тарасюк І.І. Історія зарубіжного мистецтва: навчально-методичний посібник. Ч. 1 Тернопіль: ТНПУ, 2016. 133 с.
9. Савченко О. І. Історія образотворчого мистецтва: навч.-метод. посіб. Запоріжжя: ЗНУ, 2006. 50 с. 9.

10. С'юзі Ходж Коротка історія мистецтва / перек. Павло Мигаль. Львів: Видавництво Старого Лева. 224 с.
11. Трегубов К. Ю., Макуха О. В. Історія мистецтв: навч. посіб. Полтава: ПолтНТУ, 2015. 151 с. 10.
12. Фартінг Стівен Історія мистецтва від найдавніших часів до сьогодення / перек. Катерина Грицайчук, Юрій Єфремов, Олена Ларікова, Анатолій Пітик, Юлія Сироїд. Київ: Vivat, 2019. 576 с.
13. Ходж А. Історія мистецтва. Живопис від Джотто до наших днів. Київ: Віват, 2012. 208 с., іл.

Додаткова література:

1. Історія образотворчого мистецтва та архітектури. Курс лекцій для студентів спеціальності 034 Культурологія / Укладач: О. Демідко. Київ: Видавництво К-Ліра, 2021. 182 с.
2. Кравченко Я. О. Історія зарубіжного мистецтва: навч.-метод. посіб. Черкаси: ЧНУ ім. Б.Хмельницького, 2009. 84 с.
3. Сотська Г., Шмельова Т. Словник мистецьких термінів. Херсон: Видавництво «Стар», 2016. 52 с.
4. Шевнюк О. Л. Історія мистецтв: навчальний посібник. Київ: Освіта України, 2015. 451 с.: іл.

Викладач: Дяків Марія Володимирівна,

доцент кафедри методики викладання
образотворчого і декоративно-
прикладного мистецтва та дизайну